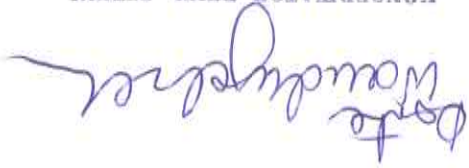

Konserwator dzieł sztuki
mgr Dorota Wandrychowska
ul. Konopnickiej 9d
51-141 Wrocław

HERBY NA WIEZY PACZKOWSKIEJ
program prac konserwatorskich

Wrocław 2014

KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI
mgr Dorota Wandrychowska
51-141 Wrocław, ul. M. Konopnickiej 9d
tel. 325-32-40, nr dypl. T 1457

1. KARTA TYTUŁOWA

A. DANE DOTYCZĄCE OBIEKTU:

DEKORACJA NA TYNKU na elewacjach Bramy Paczkowskiej w Ziębicach
materiał – tynk barwiony w masie
Ziębice, ul. Grunwaldzka

czas powstania: ok 1910

autor projektu – Joseph Langer¹

B. DANE DOTYCZĄCE OPRACOWANIA

-Wykonawca opracowania:

– konserwator detalu architektonicznego mgr Dorota Wandrychowska,
Wrocław, ul. M. Kopnickiej 9d tel. (071) 325 32 40

Niniejsze opracowanie podlega ochronie praw autorskich.

Dorota Wandrychowska
KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI
mgr Dorota Wandrychowska
51-141 Wrocław, ul. M. Kopnickiej 9d
tel. 325-32-40, nr dypl. T 1457

¹ Joseph Langer (1865–1918) w 140-lecie urodzin artysty [Joseph Langer (1865-1918) zum 140. Geburtstag des Künstlers]. Praca pod red.: Adam Organisty, Jarosław Zurawski. Ziębice, Museum für Historischen Hausrat in Ziębice; ISBN 978-83-921649-0-6 Adam Organisty, Jarosław Zurawski - Losy dzieł Josepha Langera zwiazanych z Ziębicami; s 17

2. WSTĘP

-2-

2.1. Przedmiot opracowania
Przedmiotem niniejszego opracowania jest dekoracja w technice sgraffita zaprojektowana przez Josepha Langera, wykonana ok 1910r na elewacjach średniowiecznej Wieży Paczkowskiej

2.2. Cel i zakres opracowania
Celem niniejszego opracowania jest sformułowanie programu prac konserwatorskich.

2.3. Podstawa opracowania
Podstawą niniejszego opracowania są oględziny wykonane in situ

3. OPIS

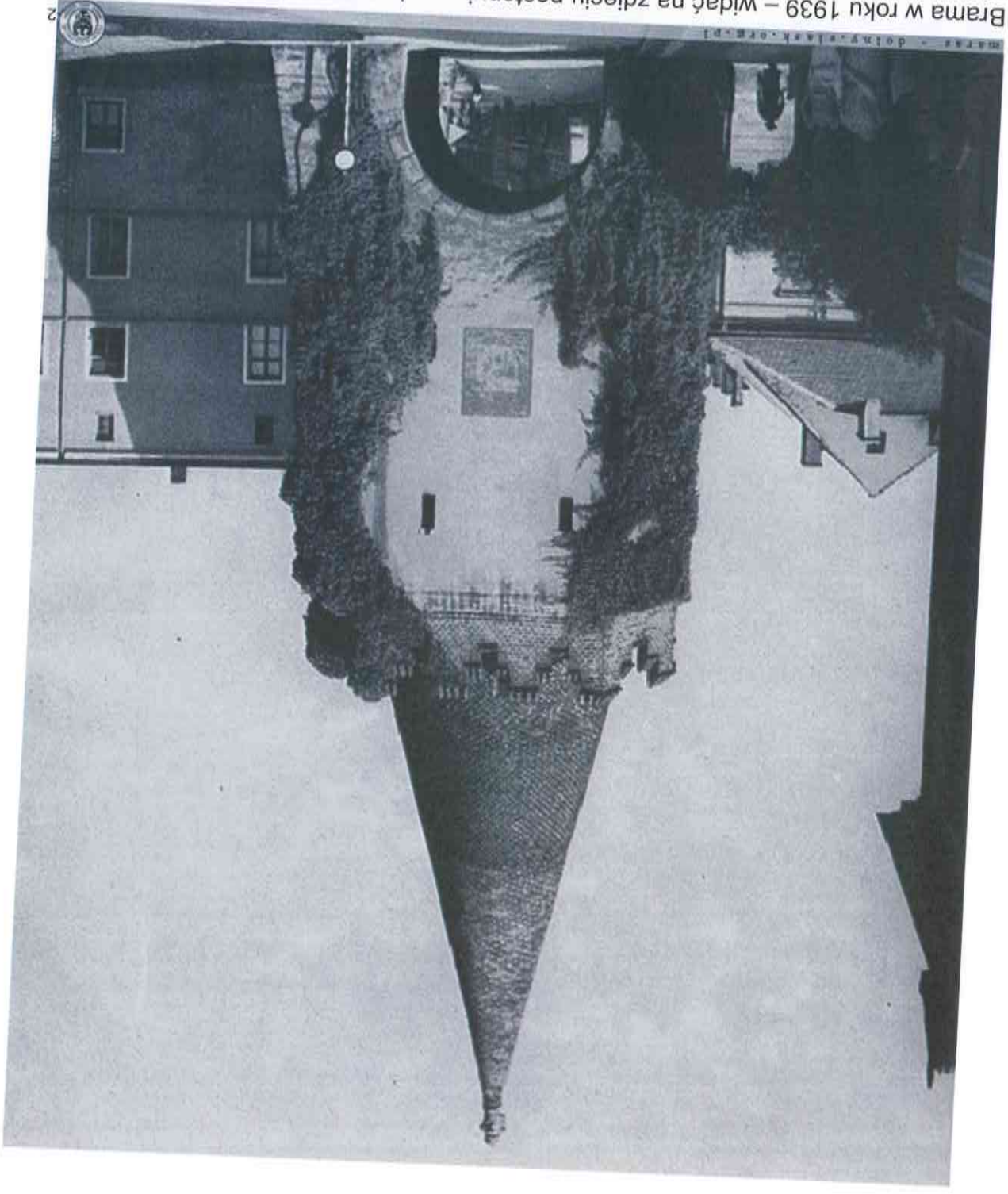
Uchwała Rady Miasta w 1904 roku ustaliła opiekę nad zabytkiem. Przystąpiono do remontu Wieży Paczkowskiej i przeprowadzono szeroko zakrojone prace połączone z wykonaniem tynku na elewacji oraz dekoracji w technice sgraffito według projektu Josepha Langera. Na całej elewacji wieży nałożono tynk "spod rękawicy" w kolorze piaskowym, jasnym. Nad bramą wytyczono pola w formie tarczy dla dekoracji przedstawiającej herb miasta. Pierwotny wygląd przedstawienia uległ znacznym zmianom. W chwili obecnej widnieje to herbu wykonane z ciemnego barwionego tynku w masie przy pomocy ciemnego kruszywa oraz mielonego węgla. Na tynku widać zarys rytu przedstawienia. Nie zachowała się warstwa wierzchnia, była to prawdopodobnie pobłata. Prawdopodobnie popełniono błędy technologiczne, które skutkowały osypaniem się (zruszczeniem?) warstwy malarskiej wierzchniej. Ryt w tynku nie jest gładki, być może więc dekoracja herbowa nie do końca została wykonana w czystej technice sgraffito, lecz była to prawdopodobnie technika mieszana, częściowo postępująca się rytym w świeżym tynku, a częściowo malowaniem

4. STAN ZACHOWANIA

Originalny wygląd dekoracji został zniszczony w trakcie ekspozycji oraz błędów technologicznych techniki wykonania.
Na skutek penetracji wody po elewacji tynk uległ dezintegracji, co w rezultacie doprowadziło to do jego odspojenia, spękania i osypywania. Tendencja do odspajania i dezintegracji pogłębia się na skutek krystalizacji wody z kryształami lodu. Zjawisko to łączy się ze zwiększeniem objętości wody (w szczególności w temp. ok. -1°C) w przypadku jej krystalizacji w lod.

Stan zachowania tynku jest bardzo zły. Zachowana dekoracja jest bardzo nieczytelna i uległa dużym zniszczeniom na skutek utraty spistości podłoża. Niszczenie postępuje coraz bardziej dynamicznie. Znaczne partie dekoracji całkowicie odspoiły się i pozostają na ścianie jedynie w formie pękaczy. Obserwuje się ubytki, a także powierzchniowe osypywanie, co skutkuje utratą rytów i choćby nawet zarysów części kompozycji

Brama w roku 1939 – widać na zdjęciu postępujące niszczenie dekoracji!

4. **PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE**
 Należy podkreślić, że wszelkie prace przy tynkach i elewacji Wieży Paczkowskiej muszą być poprzedzone zabiegami zabezpieczającymi dekorację, gdyż jest ona w takim stanie, iż jakikolwiek działania na elewacji skutkować będą całkowitą utratą i osypaniem się relikwów sgraffita Langera

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej.

2. Dezynfekcja malowidła.

3. Zażenie opasek zabezpieczających w obrębie spęcherzeń

4. Wstępne podklejenie łuszczącej się i osypującej warstwy tynkowej

Wykonanie prac przy utwierdzeniu osypującej się powierzchni, konsolidacja strukturalna zdegradowanego tynku przy użyciu preparatu Steinestiger OH, który będąc monomeren posiada łatwość penetracji strukturalnej, utworzy dodatkową strukturę wiązań i skonsoliduje tynk w masie

Przed przesyleniem obiektów preparatem, należy zwilżyć go alkoholem w celu zmniejszenia napięcia powierzchniowego w kapilarach

Preparat utworzy dodatkowy szkielet krzemionkowy wzmacniający mechanicznie nie powodując uszczelnienia powierzchni ani struktury Preparat nakładać powoli na zdeintegrowane partie przy pomocy butelek z regulowanym odpływem w celu przesylenia struktury, a nie tylko powierzchni metoda mokre w mokre, bez przerywania zabiegu do momentu przesylenia struktury wzmacnianego materiały. Pracy tej nie wolno wykonywać w dzień wilgotny, ani na wilgotny materiał

Po wykonaniu tego zabiegu obiekty wymagają sezonowania

5. Wzmocnienie i podklejenie brzegów tynku w obrębie dekoracji.

Usunięcie profilaktycznych zabezpieczeń opaskowych i nałożenie właściwej kompozycji podklejającej. Zapuszczenie w szczeliny wapna dyspergowanego (Caparol, Remmers) z dodatkiem poliakrylu, kompozycja ta skonsoliduje najbardziej drobne szczeliny. Szersze odsłonięte uzupełnić zaprawą wapniową z dodatkiem poliakrylu, jako środka dyspergującego

* Oczyszczenie dekoracji:

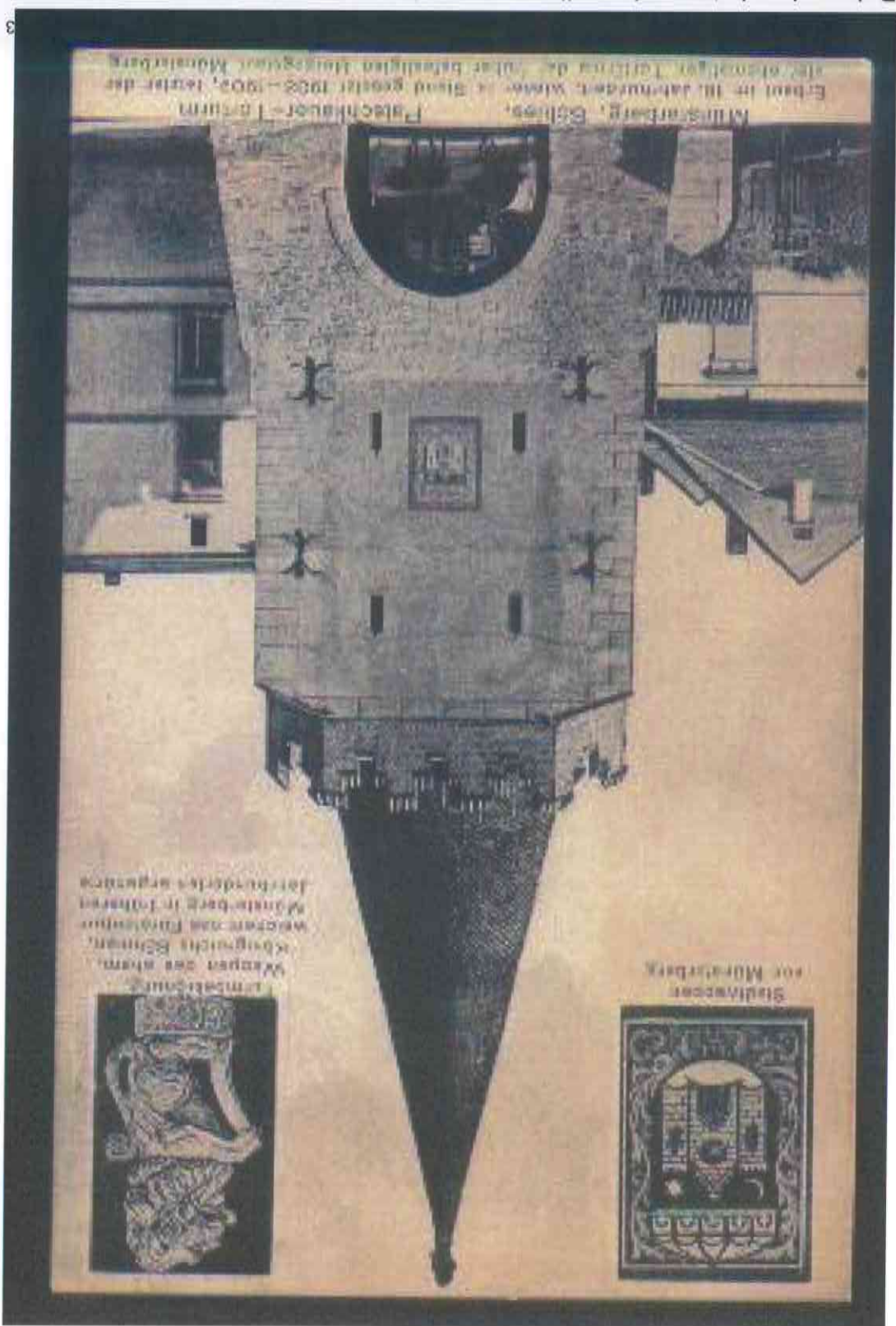
6. Usunięcie nawarstwień brudu i kurzu ściśle przylegających do warstwy malarskiej mechanicznie lub przy pomocy odpowiednio dobranych środków chemicznych i powierzchniowo czynnych po uprzednim wykonaniu prób; zaleca się stosowanie parownicy

7. Uzupełnienie tynku dekoracyjnego w ubytkach – zastosowanie zaprawy wapiennej z 5 % dodatkiem białego cementu, zabarwionej dobranym do oryginału kruszywem i miatłem węglowym, pigmentami. Uzupełnienie ubytków poprzedzić wykonaniem prób dobrania odpowiedniej kolorystyki i proporcji.

8. Opracowanie uzupełnień, scalenie fakturalne z powierzchnią oryginału. Uzupełnienie ubytków malatury (wykonanie punktowań i retuszy). W oparciu o zachowany materiał ikonograficzny wykonać rekonstrukcję warstwy, która wydobędzie rysunek i kompozycję całego przedstawienia. Zastosować farbę wapienną, bądź wapno dyspergowane podbarwione lekko pigmentami ziemnymi w celu złamania intensywnie białego kolorytu. Wykorzystać transparentność wapna i

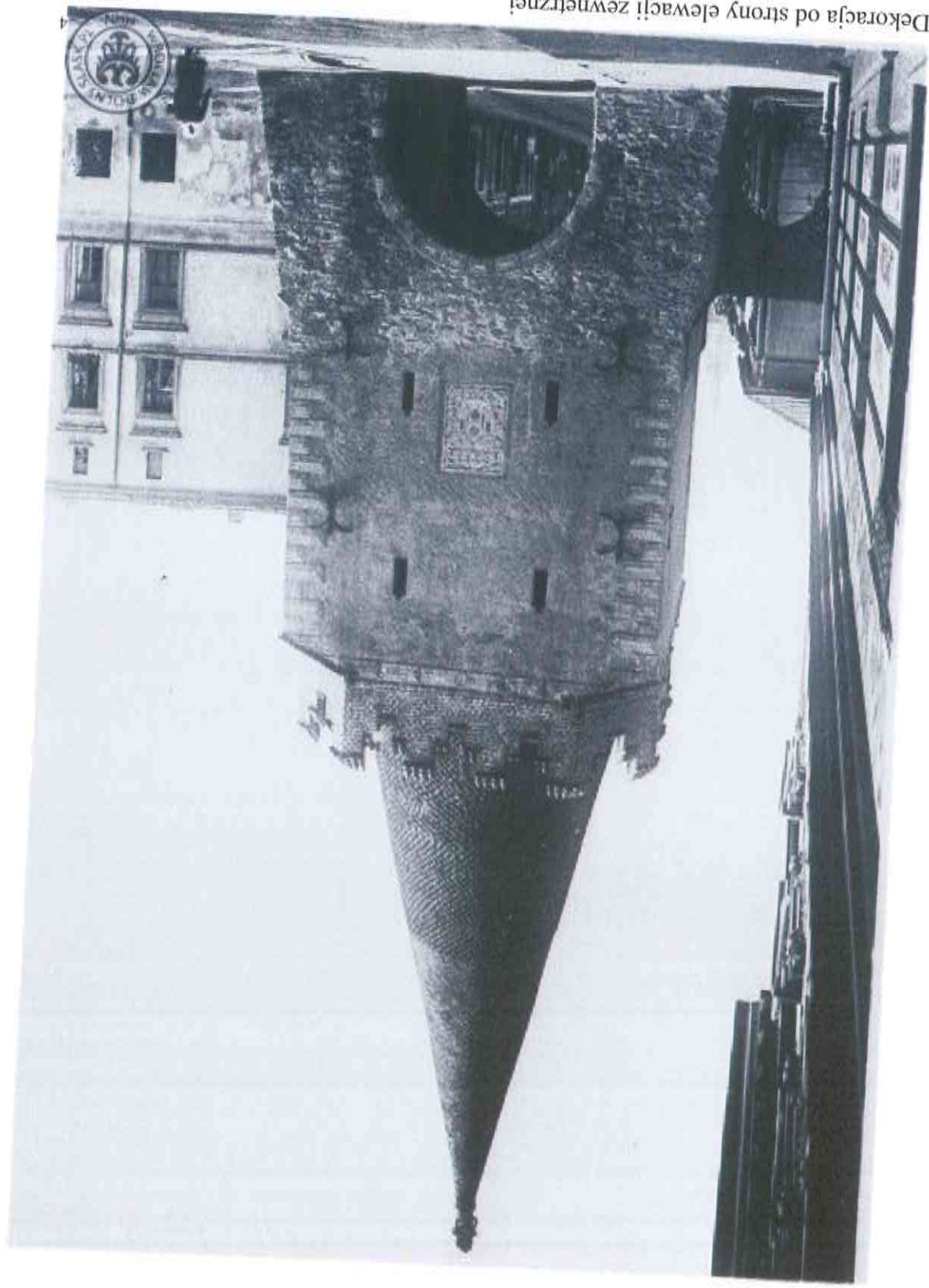
możliwości malowania półprzejrzystego (akwarelowego)

Dekoracja od strony elewacji zewnętrznej

Przed przystąpieniem do działań zdjęć rysunek obecny na obiekcie w formie rytów i wykonąć rekonstrukcję na projekcie (proporcja 1:1) posiadając się archiwalnymi zdjęciami. (ponizej)

Dekoracja od strony elewacji zewnętrznej

Porta Wawaryńska
KONSERWATOR DZIEL SZTUK
mgr Dorota Wandrychowska
51-141 Wrocław, ul. M. Konopnickiej 94
tel. 225-92-40, nr dypl. 1 1457

Brama i dekoracja od strony miasta

SPIS FOTOGRAFII:

1. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony miasta. Obiekt zatarły tynkową zacierką, nieczytelny
2. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony zewnętrznej murów - widoczne zarysy rysunku w tynku wykonane rylcem oraz relikty tynku barwionego w masie
3. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony zewnętrznej murów - widoczne zarysy rysunku w tynku wykonane rylcem. Tynk osłabiony i zdegradowany
4. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony zewnętrznej murów - widoczne zarysy rysunku w tynku wykonane rylcem
5. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony zewnętrznej murów - widoczne zarysy rysunku w tynku wykonane rylcem. Tynk osłabiony i zdegradowany
6. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony zewnętrznej murów - widoczne zarysy rysunku w tynku wykonane rylcem. Tynk osłabiony i zdegradowany, widoczne huskowane odspojenia
7. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony zewnętrznej murów - widoczne zarysy rysunku w tynku wykonane rylcem. Tynk osłabiony i zdegradowany
8. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony zewnętrznej murów - widoczne rozległe odspojenie w formie pęcherza
9. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony zewnętrznej murów - widoczne rozległe odspojenie w formie pęcherza w dolnej części kompozycji
10. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony zewnętrznej murów - widoczny styk tynku na elewacji wieży z tynkiem barwionym w masie
11. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony zewnętrznej murów - widoczny styk tynku na elewacji wieży z tynkiem barwionym w masie
12. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony zewnętrznej murów - widoczne rozległe odspojenie w formie pęcherza w górnej części kompozycji
13. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony zewnętrznej murów - widoczne rozległe odspojenie w formie pęcherza w górnej części kompozycji
14. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony zewnętrznej murów - widoczne rozległe odspojenie w formie pęcherza w dolnej części kompozycji
15. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony zewnętrznej murów - widoczne rozległe odspojenie w formie pęcherza w dolnej części kompozycji
16. Ziębice Brama Pakowska, dekoracja na tynku od strony zewnętrznej murów - widoczne rozległe odspojenie w formie pęcherza w dolnej części kompozycji

۱۰
۱۱

8.4

8.
or.

M.
12.

13.
14.

15.
16.